

REFERÁTUMOK

Starthelyzetben a cseh nemzeti bibliográfia számítógépesített könyvbibliográfiája

A Cseh Szocialista Köztársaság Állami Könyvtára (Státní knihovna ČSR) és a Területi Felsőoktatási Számítógéppont (Oblastní výpočetní centr vysokých škol) együttes erőfeszítéssel hozta létre a cseh nemzeti könyvbibliográfia (Bibliografický katalog ČSSR – České knihy) számítógépes változatát. Ez az ottani bibliográfiai ellenőrzési és kiadványhozzáférési kötelezettségek teljesítése és az „egyszeri feldolgozás – többszöri felhasználás” elvének realizálódása szempontjából egyaránt jelentős lépés.

Az Állami Könyvtár készíti a maximális teljességű bibliográfiai leírásokat, s a mágneses hordozóra rögzítést is maga végzi. (Az alkalmazott rendszer: ICL 4–72, amelyhez a MULTIJOB operációs rendszert használják. Kísérleti stádiumban van egy WANG-megoldás.)

A vállalkozásnak a következő outputjai vannak:

- a havi füzetek fényszedésre alkalmas szalagja. Noha az inputokat hetenként adják le, az évi 12 füzet periodicitása nem lesz egészen szabályos: a könyvkiadás váltakozó mennyiségű termését hozzávetőlegesen azonos „vastagságú” füzetekben kívánják publikussá tenni. A korrektúrákat lehetővé teendő, havonta kétszer kerül sor a füzetek anyagának próbaufuttatására;
- az éves (szerzői, cím és szak szerinti) mutatók, valamint a külön kiadványként előállítandó másodfokú bibliográfia fényszedésre alkalmas szalagja;

- heti szalagok a nyomtatott katalóguscédulák előállításához – fényszedésre alkalmas formában. A cédulákon szereplő leírás némileg egyszerűsített, mondhatni „katalóguspragmatikus” lesz. A sokszorosítás – kapacitásproblémák miatt – decentralizáltan valósul meg (megyei szinten);
- az Index translationum számára a rekordkiírás minden naptári év végeztével készül el;
- a különféle üzemi kiírások a korrekción kívül statisztikai és egyéb nyilvántartási célokat fognak szolgálni. Ezek periodicitása részint az inputleadás periodicitását követi (a leadás napján), részint a szükségletekhez igazodik.

A cikk külön hangsúlyozza: a nemzeti könyvbibliográfia számítógépesítése közben nem kellett lemondani az optimális követelményekről (íráskep, teljesség, tartalmi feltártság stb.).

/GELTNEROVÁ, I.: Automatizovaný systém české knižní národní bibliografie – prvý krok k automatizaci knihovnicko-bibliografických činností v jednotné soustavě knihoven ČSR. = Technická knihovna, 1984. 28. köt. 3. sz. p. 74–77./

(Futala Tibor)

Sorozati kiadványok a prágai Állami Műszaki Könyvtár állományában 1972 és 1978 között

A folyóiratnak nem minősülő sorozati kiadványok iránt világszerte fokozott érdeklődés mutatkozik. A prágai Állami Műszaki Könyvtár (Státní technická knihovna) e tekintetben némileg megelőzte korát, ui. már 1972-ben elhatározta e kiadványcsoport rendszeres bibliográfiai ellenőrzésének megoldását a saját állományán belül. E gondoskodás keretében részint egységes raktári jelzetek alá telepítette a sorozatokat, ami azt jelenti, hogy időszakos kiadványként tárolja őket, részint pedig alapkatalógust adott ki róluk.

Ezáltal lehetővé vált a sorozati kiadványok szisztematikus – általában hiánytalanságra törekvő – gyarapítása, illetve „flott” hasznosítása is. A könyvtár az 1972. évi

alapkatalógus kiadása óta három alkalommal (1976, 1977–1978 és 1979–1981) készítette el az új gyarapításokkal kiegészített változatokat. (A legutóbbi már mikrofilmlapon jelent meg, s így fognak megjelenni a továbbiak is.)

A megkülönböztetett figyelmű kezelés 10 éve alatt a gyűjtemény gyarapodását az alábbiak jellemezték:

- Mindvégig meglehetősen konstans maradt (30 körüli) azon országok száma, amelyek sorozati kiadványait a könyvtár gyűjti. Az 1976. évi „kilengés”-től eltekintve ugyanez mondható el kiadványok közreadóiról is (225 körül). A féleségek száma az 1972. évi 479-ről – kisebb-nagyobb ingadozással – 1300 körül állapodott meg.

- Az 1972 és 1981 közötti gyarapodás 24 szakterület között oszlik meg. A vezető szakterületek a következők: vegyészet (11,1%), magfizika (9,6%), kohászat (8,4%), közgazdaságtan (8,1%), fizika (7,2%), gépészet (6,6%), informatika (6,2%), matematika (5,45%), építészet (5,4%), bányászat (4,8%), számítástechnika (4,5%).
- A tíz év alatt egyes szakterületeken más-más intenzitással áramlottak be a dokumentumok. Így pl. a fizika, a gépészet, a magfizika területén szeszélyesen követik egymást a hullámhegyek és hullámvölgyek (a magfizikából 1981 a legnagyobb hullámvölgy). Egyéb szakterületeken nagyjából-egészéből kiegyensúlyozott a beáramlás, ami az olvasói kereslet és a könyvtári kínálat összhangjára utal. A kiegyensúlyozott beáram-

lású szakterületek közül a vegyészet áll a legmagasabb szinten. A közgazdasági diszciplínához tartozó dokumentumok beáramlása töretlenül erősödik.

A gyarapodási jellemzők ismerete lehetővé teszi a könyvtár számára, hogy a sorozati kiadványkínálat, az olvasói igényeket is tekintve vevő gyűjtőkör, valamint a beszerzési (devizális) keretek meghatározta erőterben tovább tökéletesítse – gyarapítsa, új címekkel kiegészítse, a szükségtelenek lemondásával mérsékelje – e rendkívül fontos gyűjteményét.

JERÁBEK, Výchov struktury serialové literatury ve fondech UVTEI-Státní technické knihovny v Praze v letech 1972–1982. = Technická knihovna, 1984. 28. évf. 3. sz. p. 65–73./

(Futala Tibor)

Az OMIKK felhívja kedves ügyfelei figyelmét, hogy rendeléseket fogad el a „műszaki könyvtári koordinációs kör”-ben együttműködő, mintegy 500 könyvtár 1982. évi külföldi folyóirat-állományáról és 1983. évi gyarapodásáról tájékoztató, mikrohordozón előállított katalógusra, amely az 1981/82. évi nyomtatott formában közzétett jegyzéket folytatja. A kicsinyítés mértéke 48-szoros. A katalógus jól olvasható MEOPTA-MEOFLEX RT 7D (24 600,- Ft), MEOPTA-MEOFLEX RI 21P (21 500,- Ft), továbbá a hordozható kivitelben készülő PENTAKTA L100 (5884,- Ft) készülékekkel. Ezek az OFOTÉRT Közületi Boltban (1055 Bp. Néphadsereg u. 30.) rendelhetők meg. A katalógus a bibliográfiai adatokon kívül tartalmazza a közreadó testületet, a bibliográfiai összefüggéseket (előbb, utóbb, előzmény, folytatás, főlap, társlap), valamint a címváltozatokat, továbbá a bejelentések alapján megállapított évfolyamszámot a hozzátartozó lelőhelyekkel. Mindezt a használatot megkönnyítő mutatórendszer egészíti ki. A kiadvány ára: 370,- Ft. Megrendelhető az OMIKK értékesítési osztályától (1428 Bp., Pf. 12.).